

Hildegard von Bingen

Physica

Luonnon parantava voima

Pyhän Hildegardin seura ry

Esipuhe

Vuosi 2020 on ollut erilainen kuin kaikki aikaisemmat. Meillä on uusi elämäntilanne ja miten me toimimme sen puitteissa? Se mikä oli ennen normaalia, on nyt jotakin outoa.

Seura on vuosien varrella suomentanut useita Hildegardin kirjoja ja nyt voimme iloita Hildegardin Physica-kirjan julkaisemisesta suomeksi. Tämä kirja sijoittuu hyvin ajan henkeen. Siinä on Hildegardin näkemyksiä luonnosta ja sen luomista edellytyksistä ihmisen elämään. Hildegard kirjoitti jo aikanaan, että tulevaisuudessa hänen antamistaan ohjeista, tullaan keskustelemaan juuri meidän aikakaudellamme. Hildegard itse kirjoitti: "Ihmisellä on itsellään vastuu teoistaan. Kun ihminen tekee oikeita tekoja, ovat myös elementit oikeilla radoillaan, mutta kun ihminen tekee vääriä tekoja, joutuvat elementit ahdistaville teille." Tämän näemme myös nyt ajassamme, yhtäkkiä kaikki elementit - tuli, ilma, vesi ja maa - liikahtavat, kaikki elementit tullaan puhdistamaan. Yksi ääni kuuluu yli koko maanpiirin: "Te ihmislapsset, te jotka maan päällä huudatte, kohotkaa te kaikki, jotka olette maanpiirissä. Myös ihminen on valo, kun hän palvelee Jumalaa."

Kaikissa Hildegardin kirjoissa on yhteys luomakuntaan. Seuramme nyt julkaisemassa kirjassa, Physica, tämä asia tulee parhaiten ilmi. Physica-kirja on yksi Hildegardin suurista teoksista

Kiitämme kirjan suomentajaa, Riitta Mattilaa, joka Pyhän Hildegardin Seura ry:n aloitteesta on tehnyt tämän vaativan käännöstyön suurella asiantuntemuk-sella. Kiitoksemme menevät myös kaikille Seuraa tukeneille ystäville.

Oulussa 10. joulukuuta 2020

Pyhän Hildegardin Seura ry
puheenjohtaja Terttu Kolivuori

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto Pyhän Hildegardin Physica-teokseen

Physican käsikirjoitukset

Lyhenteet

Tuntemattomasta kielestä

Tuntemattomasta kirjoituksesta

Johdanto ensimmäiseen kirjaan: Kasveista

Ensimmäinen kirja: Kasveista

Johdanto toiseen kirjaan: Elementeistä

Toinen kirja: Elementeistä

Johdanto kolmanteen kirjaan: Puista

Kolmas kirja: Puista

Johdanto neljänteen kirjaan: Kivistä

Neljäs kirja: Kivistä

Johdanto viidenteen kirjaan: Kaloista

Viides kirja: Kaloista

Johdanto kuudenteen kirjaan: Linnuista

Kuudes kirja: Linnuista

Johdanto seitsemänteen kirjaan: Eläimistä

Seitsemäs kirja: Eläimistä:

Johdanto kahdeksanteen kirjaan: Matelijoista

Kahdeksas kirja: Matelijoista

Johdanto yhdeksänteen kirjaan: Metallilajeista

Yhdeksäs kirja: Metallilajeista

Liite: Tieteellisten nimien yhteenveto kasveja, puita ja kiviä käsittelevistä kirjoista

Luettelo terapeuttisista käyttöaiheista
Hakusanaluettelo

Johdanto pyhän Hildegardin *Physicaan*

”Mutta kuitenkin kaikissa luontokappaleissa, tämä tarkoittaa eläimissä, matelijoissa, lentävissä eläimissä ja kaloissa, yrteissä ja hedelmiä kasvavissa (puissa) on Jumalan tiettyjä piilotettuja salaisuuksia. Ei ihminen eikä mikään muukaan luontokappale tiedä ja tunne tätä, muutoin kuin siltä osin, *kuin Jumala on sen heille ilmoittanut.*” (Hildegard von Bingen: *Liber Divinorum Operum*, 4.105)

Mikä *Physica* on

Physica on toinen vuosina 1098–1179 Rheinlandissa, Saksassa eläneen ja vaikuttaneen Hildegard von Bingenin kahdesta lääketieteellisistä teoksesta. Siinä kuvaillaan kahdeksassa (tai yhdeksässä) kirjassa noin 500 erilaista yrttiä, puuta, eläintä (nelijalkaisia, kaloja, lintuja, matelijoita), jalokiveä, metallia ja jokea. Mutta kyseessä eivät ole luonnontieteelliset kuvaukset ja tarkastelut. Kirjassa ei ole kirjoitettu lähes mitään muodosta tai väristä, esiintymisestä, kasvupaikasta, tunnusmerkeistä, sadonkorjuuajasta, lisääntymisestä tai suvunjatkamisesta jne. Enemminkin siinä on ilmoitettu lääketieteellinen käytettävyys, sopiiko joku ihmisen ruumiilliseen parantamiseen vai ei. *Physicassa* on noin kaksituhatta reseptiä ja käyttöohjetta. Hildegard von Bingenin lääketieteellisten teosten toinen osa on lyhennettynä tunnettu nimellä *Causae et Curae*, tai tarkemmin ja saksan kieleen käännettynä nimellä ”*Ursachen und Behandlung der Krankheiten*¹”. Tämä teos sisältää yleistä oppia terveellisistä elintavoista ja sairauksien synnystä, mutta myös monia reseptejä.

Lisäksi on vielä olemassa *Berliner Fragmente* ². Nämä lasketaan osittain myös kuuluvaksi Hildegard von Bingenin kirjoituksiin, mutta ne ovat vielä vaikeammin rekisteröitävissä ja luokiteltavissa kuin teokset *Physica* ja *Causae et Curae*.

Hildegard von Bingenin kolmesta suuresta teologisesta teoksesta erityisesti kahdessa on monia selityksiä lääketieteestä: kirjassa *Liber Vitae Meritorum* on kuvattu 35 parantavaa hyvettä, lisäksi päinvastaiset 35 sairaaksi tekevää taakkaa.

Liber Divinorum Operum sisältää hyvin monta väitettä maailmankaikkeudesta, ihmisestä ja makrokosmoksen jamikrokosmoksen välisistä moninaisista suhteista. Tämän johdannon alussa on näistä yksi lause. Sitä ei ole kirjoitettu mihinkään tekstin laitaan, vaan se löytyy tärkeästä kappaleesta, jossa selitetään Johanneksen evankeliumin ensimmäistä jaetta: "Alussa oli Sana". Tässä vielä yksi lause tästä teoksesta: "Ja jos ihminen liikuttuu syvästi ilosta tai surusta, tulevat samalla myös hänen aivojensa, rintansa ja keuhkojensa pienet verisuonet ravistelluksi. Sen seurauksena rinnan ja keuhkojen pienet verisuonet lähettävät nesteitä aivojen pieniin verisuoniin, jotka ottavat ne vastaan, ja nesteet virtaavat silmiin. Näin ne saavat ihmisen kyyneliin niin kuin silloin, kun nousevan tai laskevan kuun alussa tuuli koskettaa taivaankantta voimakkaasti ja ravistelee melullansa meren ja maan muita vesiä, jotka nostavat sisältänsä sumun ja kosteuden (LDO 5,32)."

Näistä kolmesta teologisesta teoksesta on vasta muutaman vuosikymmenen ajan ollut olemassa saksankielisiä käännöksiä, tosin ensimmäiset julkaisut olivat osittain erittäin lyhennettyjä. Kokonaisia käännöksiä ilmestyi ensimmäisen kerran 1990 teoksista *Scivias* (W. Storch, *Wisse die Wege*³) ja *Liber Divinorum Operum* (Paul Holderner, *Buch der göttlichen Werke*⁴). Kolmas teologinen

teos *Liber Vitae Meritorum* on myös saatavana saksankielisenä käännöksenä.

***Physican* ensimmäinen kokonaisvaltainen käännös**

Physican ensimmäinen kokonaisvaltainen käännös saksan kieleen valmistu 1990-luvun alkupuolella. Oikeastaan on hämmästyttävää, että se valmistui niin myöhään - onhan teos jo yli kahdeksansataa vuotta vanha. Mutta fäjä johtunee ennen kaikkea kahdesta syystä:

- ensinnäkin Hildegard von Bingenin lääketieteelliset teokset ovat (oikeutetusti) jääneet kolmen suuren teologisen teoksen varjoon ja niin kauan kuin näitä ei ollut käännetty kokonaisuudessaan, ei voitu myöskään odottaa lääketieteellisten teosten kokonaisvaltaisia käännöksiä.

- toiseksi *Physican* käsikirjoituksia ei yhtä poikkeusta lukuun ottamatta (Pariisin käsikirjoitus) ollut vielä translitteroitu eli siirretty nykyiseen kirjoitusjärjestelmään sellaisessa muodossa, jota maallikotkin voivat lukea. Kun katsoo näitä käsikirjoituksia, voi helposti ymmärtää, että sellainen translitterointi edellyttää hyvää asiantuntemusta ja kokemusta sekä vaatii erittäin paljon aikaa ja vaivaa. Tästä mainintana esimerkiksi se, että jo silloin kirjoittajilla oli käytössään lyhennejärjestelmä, jonka ratkaiseminen oikein on usein erittäin vaikeaa. Lisäksi translitterointia tekevien täytyy yleensä käsitellä mikrofilmejä, koska alkuperäisjulkaisut eivät ole käytettävissä.

Filosofian tohtori *Marie-Louise Portmann* Baselista, Sveitsistä otti vastaan tämän erittäin vaativan tehtävän ja vuosina 1980–1985 hän käänsi uudelleen saksan kieleen koko Pariisin käsikirjoituksen ja translitteroi samanaikaisesti *Wolfenbüttelin*, *Brüsselin* ja *Berliner Fragmentin* käsikirjoitukset. Hän hoiti tehtävän erittäin ansiokkaasti.

Tämä käänös oli ensin saatavissa vain jäljennöksenä, mutta nyt se on myös painettuna.

***Physican* synty ja merkitys: kaksi mielipidettä**

Physican synnystä ja sen merkityksestä ajallemme on olemassa erilaisia käsityksiä. Näistä on käyty ja tullaan käymään kiihkeitä keskusteluja, jopa sellaisella energialla, joka voitaisiin mieluummin suunnata muualle. Yksinkertaistetusti voidaan sanoa, että vastakkain on kaksi mielipidettä:

- toisen käsityksen mukaan Hildegardilla oli ainakin osittaista tietoa silloisesta lääketieteellisestä, erityisesti luostarilääketieteeseen liittyvästä kirjallisuudesta. Lisäksi hän oli lääkäritoimessaan kerännyt omia kokemuksia, jotka hän sisällytti omiin teoksiinsa.

Tästä tarkastelukulmasta katsottuna voidaan päätellä, että näillä lääketieteellisillä teoksilla on ennen kaikkea historiallinen merkitys. Nykyaikaiselle lääketieteelle ne ovat käytännöllisesti arvottomia. Ne antavat tietoa silloisesta lääketieteestä ja elämäntavasta, osittain ne ovat myös kielen muistomerkki: samoin kuin teologiset teokset, ne on kirjoitettu latinaksi, mutta sisältävät - toisin kuin teologiset teokset - aina välillä saksalaisia ilmaisuja, kuten esimerkiksi kasvien kuvauksissa. Esimerkkinä tästä: *Physicassa* on varhaisin todiste vanhasta saksalaisesta sanasta kevätesikko ("*hymelslose*"⁵).

- ja toisen käsityksen mukaan Hildegard von Bingenin lääketieteelliset teokset ovat syntyneet *näynomaisesti*, aivan kuten teologiset teoksetkin. Mutta jos ne ovat näynomaista alkuperää, pitäisi ainakin osan niistä noin kahdestatuhannesta reseptistä ja ohjeesta olla hyödyllinen ja vaikuttava vielä nykypäivänäkin. Tämä tarkoittaa kuitenkin sitä, että tekstit täytyy kääntää kokonaisvaltaisesti ja sananmukaisesti, ja että suositusten ja reseptien vaikutus tutkitaan.

Alkuperäinen käsikirjoitus kadonnut

Ongelmat alkavat tästä. Lääketieteellisen teoksen alkuperäinen käsikirjoitus on kadonnut. Siitä meillä on hyvin varhaisia viitteitä. Hildegard kirjoittaa itse teoksensa *Liber Vitae Meritorum* (LVM 1,1) johdannossa:

”Ja tapahtui yhdeksäntenä vuonna, sen jälkeen, kun todellinen näky oli ilmoittanut minulle, yksinkertaiselle ihmiselle todelliset näyt (*SCIVIAS*), joiden kanssa olin tuskailnut, ja jotka olivat vaivanneet minua vuosikymmenen ajan. Ja tämä oli ensimmäinen vuosi sen jälkeen, kun tämä sama näky ”*Die feinstofflichen Eigenheiten der verschiedenen Naturen der Geschöpfe*⁶” (*subtilitates diversarum naturarum creaturarum*), ... (ilmoitettiin minulle). Ja tämän se julkisti minulle, jotta selittäisin sen ...”

Vuodelta 1233 olevissa pyhimykseksi julistamisasiakirjoissa (pyhimykseksi julistamismenettelyä ei kuitenkaan virallisesti saatettu koskaan päätökseen) esiintyy lääketieteellisen teoksen kahtiajako. Niissä puhutaan teoksista *Liber simplicis medicinae* (LSM) ja *Liber compositae medicinae* (LCM). Ensimmäisestä osasta LSM, käytettiin myöhemmin nimitystä *Physica* - todennäköisesti ensimmäistä kertaa *Schottin* painetussa julkaisussa, joka ilmestyi Strasbourgissa v. 1533. Ja lääketieteellisen teoksen tämä osa tunnetaan siitä lähtien tästä lyhenteestä. *Liber compositae medicinae* vastaa teosta *Causae et Curae*.

”*Physica*”- nimen saksankielinen käänös ”*Naturkunde*⁷” (kuten *P.Riethen* erittäin lyhennetyssä käänöksessä) on kuitenkin harhaanjohtava. Tällä kirjalle *ei ole mitään* tekemistä luonnontiedon kanssa sen nykyisessä merkityksessä. ”*Heilmittel*⁸” on paljon parempi käänös tälle nimelle. Sana ”*Physicus*” on Saksassa vielä monin paikoin vastine yleislääkärille!

Mutta tiedossamme ei ole miten ja miksi alkuperäisen teoksen kahtiajako on tapahtunut, joten emme voi sulkea

pois sitä mahdollisuutta, että ne jo alusta asti olivat kaksi erillistä teosta. Tämä tosin edellyttäisi, että edellä mainittu teksti olisi lisätty LVM:stä alkuperäiseen teokseen (tai luettelo oli epätäydellinen), mitä esim. *Bertha Widmer* pitää mahdollisena (*Heilsordnung und Zeitgeschehen in der Mystik Hildegards von Bingen*⁹, 1955, s. 16). Tämän oletuksen vastaista on kuitenkin se, että käytettävissämme olevat LVM:n käsikirjoitukset ovat peräisin vuodelta 1170, siis Hildegardin omalta ajalta, ja ovat siten todennäköisesti alkuperäisen mukaisia.

Kopioija, käänntäjä, kommentoija, kirjailija

Läketieteellisen teoksen alkuperäisteksti tai alkuperäistekstit ovat syntyneet vuosina 1115–1158. *Physican* vanhimmat meidän tuntemamme lääketieteelliset käsikirjoitukset ovat kuitenkin peräisin vuodelta 1300, uudemmat 1300–1400 luvulta, eli ne on kirjoitettu noin 150–300 vuotta alkuperäistekstin *jälkeen*. Kyseessä ovat siis kopiot, tai jopa kopiot kopioista. Ja näiden toistuvien kopiointien yhteydessä tekstiin on hyvin todennäköisesti lisätty monenlaista, jätetty jotain pois tai sitä on muutettu. Kopioijathan eivät halunneet laatia mitään sanatarkkoja historiallisia asiakirjoja, vaan mieluummin hyödylliseen käyttöön soveltuvan kirjan, ja niinpä he lisäsivät sellaista, mikä heidän mielestään puuttui tekstistä ja muuttivat sitä, mitä he eivät pitäneet mielekkäänä.

Pyhä *Bonaventura* on 1200-luvulla jakanut kirjojen tekijät neljään kategoriaan:

- ”Joku voi kirjoittaa toisten teoksia lisäämättä niihin mitään ja muuttamatta mitään – tässä tapauksessa häntä sanotaan yksinkertaisesti *kopioijaksi*.

- Joku taas kirjoittaa toisen tekemän teoksen ja tekee siihen lisäyksiä, jotka eivät ole peräisin teoksen tekijältä – häntä sanotaan *kääntäjäksi*.

- Edelleen joku kirjoittaa toisen tekemän teoksen kuten omansa, mutta toisen tekemällä on etusija ja hänen lisäyksensä toimivat selityksenä - häntä sanotaan *kommentaattoriksi*.

- Edelleen joku kirjoittaa sekä oman teoksensa että toisen tekemän teoksen, mutta hänen omalla on etusija, samalla kun hän esittää toista vain vahvistuksena - sellaista miestä pitäisi sanoa *kirjailijaksi*."

Meidän tuntemamme *Physican* käsikirjoitukset olisivat tämän mukaan käännöksiä tai kommentteja.

Joten meidän on lähdettävä siitä, että käytettävissä olevat käsikirjoitukset eivät kaikilta osin välitä alkuperäisteosta, vaan sisältävät lisäyksiä ja muutoksia. Brüsselin käsikirjoitus, joka on viimeisin *Physican* käsikirjoituksista, sisältää siten myös eniten lisäyksiä ja muutoksia. Se, joka arvostelee Hildegardin lääketieteellisen teoksen yksinomaan säilyneiden tekstien perusteella, ottaa lähtökohdaksi harhaanjohtavan oletuksen. Hän tekee johtopäätöksiä ja arvostelee sellaisten tekstikohtien perusteella, jotka eivät ollenkaan kuulu Hildegardin teokseen. Eryyisen painava esimerkki on johdanto *Peter Riethen* käännökseen.

Viitteitä tekstikohtien aitoudesta

Tekstikatkelman voidaan olettaa oleva aito,

- jos teksti esiintyy kaikissa käsikirjoituksissa, ennen kaikkea molemmissa vanhimmissa (Firenzen ja Wolfenbüttelin käsikirjoituksissa), ja vuoden 1533 painoksessa

- jos teksti on Hildegardin kieltä. Aikaisemmin on pilkattu sitä, että niin huono latina voisi tuskin olla peräsin Pyhästä Hengestä, tai että Hildegard olisi eksynyt monisanaisiin esityksiin.

Molemmat eivät varmasti päde aitoihin Hildegard-tekstikohtiin. Tähän *Bertha Widmer*: "... mutta periaatteessa totta on vastakohta. Jokainen, joka on pitempään

tekemisissä hänen kirjoitustensa kanssa, kokee että hän ilmaisee ajatuksensa paljon useammin liian vähin kuin liian monin sanoin. Tämä on yksi pääsyistä siihen, miksi monet kohdat hänen teksteissään vaikuttavat hämäriltä. Poikkeamat, jotka näyttävät haittaavan havainnollisuutta, selvyyttä ja korrektiutta, ovat usein erittäin tärkeitä viittauksia pääajatuksen syvyyteen, taustaan ja kohtalokkuuteen. Ne ovat usein suora osoitus ajatusten kielellisen esityksen äärimmäisestä niukkuudesta, koska tiheässä ja nopeassa ajatusvirrassa vain muutama pisara on kristallisoitavissa ja kiinnitettävissä. Lukijalta vaaditaan siten tajunnan täydentämistä ja selittämistä ja ajan mittaan hän oppii, että yhtään ylimääräistä sanaa ei ole sanottu.” (*Heilsordnung und Zeitgeschehen in Mystik Hildegards Von Bingen*, 1955).

Aitouden puolesta puhuu lisäksi se, jos sisältö vastaa Hildegardin ajatusmaailmaa tai päinvastoin:

- teksti on varmasti väärennetty, jos se on ristiriidassa Hildegardin ajatusmaailman kanssa. Sellaisia kohtia on ilmeisesti sisällytetty *Physicaan*. Tarkastellaan esimerkiksi alruunaa kasvikirjan kappaleessa 1-56. Tämän kasvin juuresta voidaan mielikuvituksen avulla tunnistaa ihmisen muoto. Säilyneen *Physica*-tekstin mukaan otettakoon nyt yksittäisten ruumiinosien vaivaan vastaava osa juuresta. Tämä ei millään tavoin vastaa pyhän Hildegardin lääketieteellisen teoksen ajattelutapaa, myös sen alkukantaisuus on sellaista, että tämä kohta ei varmasti ole aito. Alruuna ei ehkä sisältynyt ollenkaan alkuperäistekstiin, tai jos se sisältyi, niin siihen liittyi aivan toisenlaisia väittämiä. Tässä kohdassa kääntäjä tai kommentaattori (katso edellä oleva kohta, jossa on siteerattu pyhää *Bonaveturaa*) on ”parannellut” alkuperäistekstiä.

- väärennettyjä ovat varmasti myös kaikki kohdat, joiden sisältö liittyy taikuuteen, kuten esimerkiksi kasvikirjan kappaleessa saniaisesta, tai jalokivikirjassa eri kohdissa. Hildegard on suuri mystikko, mutta hän kammoksui

taikuutta! Mystistä on yliluonnollinen, joka tulee Jumalalta. Taikuutta on se, jonka alkuperä on maan ulkopuolella, mutta joka ei ole juurtunut Jumalaan.

- aitoutta vastaan puhuu myös se, jos tekstissä esiintyy sellaisia vierassanoja, joita Hildegard ei tunne. Silloin kyseessä on tietenkin käsittelijän tekemä käänös.

Se, joka haluaa arvostella *Physicaaa* (ja toista Hildegard von Bingenin säilynyttä lääketieteellistä teosta), ei saa rajoittua osittain erittäin alkukantaisiin kohtiin. Ne eivät ole alkuperäistekstiä, vaan myöhempiä lisäyksiä! Tässä mielessä on oltava yhtä mieltä *Bertha Widmerin* kanssa, joka ei miellä *Physicatekstiä* kauttaaltaan aidoksi. Kuten *Bertha Widmer*, myös me pidämme teoksen *Causae et Curae* kuudetta kirjaa väärennöksenä.

Keskustelu *Physican* synnystä ja merkityksestä tukeutuu kuitenkin hyvin usein juuri tekstikohtiin, jotka aivan varmasti eivät ole Hildegardin kirjoittamia. Sellaiset keskustelut ovat merkityksettömiä ja harhaanjohtavia, sillä ne antavat lukijalle aivan väärän vaikutelman.

Moni asia puhuu näynomaisen alkuperän puolesta

On esitetty ja tullaan esittämään monia todisteita siitä, että Hildegard olisi ammentanut vanhemmasta kirjallisuudesta. Asianmukaisesti tutkittaessa nämä kaikki osoittautuvat pitämättömiksi. Huolellinen vertaus todistaa, että *ei* ole olemassa mitään yhtäläisyyttä, vanhemmista kirjoista ei siis ole otettu yhtään tekstiä.

Hyvin usein *Physican* eläinkirjojen lähteiksi on mainittu *Physiologus* tai *Tacitus*. Kuten myöhemmässä eläinkirjan johdannossa ja yksittäisissä luvuissa esitetään, tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, jos ajatellaan kirjan tarkoitusta sekä rakennetta ja sisältöä.

Jalokivikirjaa varten lähteeksi on mainittu *Marbod von Renne*. Mutta myös tässä tapauksessa ei ole mitään yhteneväisyyttä, kuten jäljempänä jalokivikirjan johdannossa ja sen yksittäisissä luvuissa osoitetaan. Ja näin voidaan tarkastaa kaikki esitetyt todisteet siitä, että tekstiä olisi otettu vanhemmasta kirjallisuudesta. Tulos on joka kerta sama: Hildegard-tekstien ja vanhemman kirjallisuuden välillä ei voida todistaa mitään yhteyttä.

Ei lääkäritoimintaa sen nykyisessä merkityksessä

Pitää paikkansa, että säilyneissä teksteissä kerrotaan Hildegard von Bingenin parantaneen sairaita (näin kerran eräällä Reinin laivamatkalla). Mutta siinä ei ollut kyse lääkäritoiminnasta sen nykyisessä merkityksessä, vaan karismaattisista parantumisista.

On myös hyvin epätodennäköistä, että Hildegard von Bingen keskiajalla naisena ja nunnana olisi harjoittanut varsinaista lääkäriammattia tai tehnyt lääketieteellisiä tutkimuksia. Molemmat eivät millään tavalla vastaisi keskiajalla vallinnutta naisen ja nunnan asemaa. Se, että Hildegard vastoin normaalia käytäntöä on naisena ja nunnana saarnannut julkisesti, on jotain aivan muuta. Sillä nämä saarnat olivat osa hänen karismaattista tehtävänsä. Mutta lääketieteellisen tutkimuksen tekeminen ei varmastikaan kuulu sellaiseen karismaattiseen tehtävään. Tutkimusta ei Hildegardin aikana tunnettu muutenkaan sen nykyisessä merkityksessä. On myös hyvä miettiä sitä, mistä Hildegard von Bingen olisi ylipäätään löytänyt aikaa lääketieteellisten tutkimusten tekemiseen. Jumalanpalvelus ja rukous vaativat suuren osan hänen ajastaan. Lisäksi Hildegardilla oli abbedissan virka ja hän oli myös usein sairas!

Sitä paitsi Hildegardin toinen lääketieteellinen teos *Causae et Curae* sisältää erittäin monta kohtaa, joita voidaan selittää vain näynomaisen oivalluksen avulla.

Aidon näkijän yksi tärkeimmistä ominaisuuksista on, että hän luopuu kokonaan omasta tahdostaan ja antautuu suurella nöyryydellä karismaattiselle tehtävälleen. Suurin vaara piilee siinä, että tällaiset ihmiset ryhtyvät tehtävään omasta innoituksesta ja omasta tahdosta. Näkijän tehtävä olisi silloin vaarassa. Hildegard von Bingenin teoksissa tai hänen elämästään annetuissa tiedoissa ei ole mitään sellaista, joka antaisi ymmärtää, että Hildegard olisi joutunut tällaiseen kiusaukseen.

Näynomaista alkuperää ei voida todistaa

Loogisesti ja ymmärrettävästi on tarkistettavissa, onko Hildegard kopioinut teoksensa muilta kirjailijoilta tai onko hän vähintäänkin tutkinut ammattikirjallisuutta. Jokainen tähän mennessä tehty huolellinen tutkimus on kuitenkin osoittanut, että tällaista yhteyttä ei ole todistettavissa. Pikemminkin niin, että edellä esitetyn kaltainen yhteys voidaan varmasti sulkea pois. Jäljelle jää siis kysymys siitä, mistä Hildegard von Bingenillä oli tämä hänen ajalleen epätavallisen suuri tieto, jonka hän on tallentanut lääketieteellisiin teoksiinsa.

Henkilölle, joka pitää *näkyjä käsittämättöminä* ja torjuu ne, ovat kaikki pyhän Hildegardin teokset luonnollisesti ehkä nerokkaita, mutta eivät todellakaan näynomaisia, sillä sellaista ei ole olemassa. Tämä ei koske vain lääketieteellisiä vaan myös teologisia teoksia. Nykyään tällainen asenne on lisääntyvässä määrin vallalla myös kristittyjen keskuudessa, ei vain ateistien. Heidän mielestään kysymystä Hildegardin teosten alkuperästä ei ole lainkaan olemassa. Tosin tätä vastaan puhuu se, että Hildegard on itse toistuvasti sanonut saaneensa kaikki kirjoituksensa nimenomaan näyssä. Sitä vastaan väitetään

nyt, että Hildegard ei halunnut olla esillä siihen aikaan vallalla olleen vaatimattomuuden ja nöyryyden vuoksi. Tai häntä luettiin ja arvostettiin naisena vain, koska hän itse pysytteli taka-alalla. Tosin sellainen harhaanjohtava käyttäytyminen olisi tuskin sopinut yhteen pyhän Hildegardin ja hänen teostensa sisällön kanssa.

Mutta sillä, joka hyväksyy pyhän Hildegardin suurten teologisten teosten näynomaisen alkuperän, voi huolellisen tarkastuksen yhteydessä olla vaikeuksia torjua lääketieteellisten teosten näynomainen alkuperä. Loppujen lopuksi kyseessä ei ole looginen ja järjellinen harkinta ja päätös siitä, ovatko Hildegardin lääketieteelliset teokset näynomaista alkuperää vai eivät. Molemmat mielipiteet tukeutuvat tiettyihin perusteisiin.

Kolmen teologisen ja lääketieteellisen teoksen välillä on tärkeitä rakenteellisia eroja. Lääketieteellisissä teoksissa on lukuisia saksankielisiä ilmaisuja, sitä vastoin teologisissa ei. Niin kutsutussa *Wiesbadenin* koodeksissa ovat useimmat Hildegardin teokset, mutta lääketieteelliset puuttuvat siitä.

Tässä ei kuitenkaan ole nyt aiheellista pohtia pitempään lääketieteellisen teoksen alkuperää, emme ole edes päteviä siihen.

Tulkinnan vaikeuksia ja ongelmia

Olipa näkemys Hildegardin lääketieteellisen teoksen alkuperästä mikä tahansa, törmätään sen tulkinnassa joka tapauksessa vaikeuksiin.

Siihen aikaan ei ollut olemassa mitään tieteellistä järjestelmää, jonka avulla yksittäisiä *kasveja ja eläimiä* voitiin yksiselitteisesti tunnistaa. Tietystä kasvista käytettiin alueen mukaan jopa kahtakymmentä erilaista nimitystä ja erilaisille kukille saattoi olla sama nimitys. Näin on edelleen tänä päivänäkin, huolimatta monenlaisista yrityksistä. *Physican* eri luvuissa on joskus epäselvää mistä kukasta, eläimestä tai jalokivestä jne. on kyse.

Tiettyjä tulkintoja voidaan jo ennakolta sanoa vääriksi. Nykyiset puutarhamansikat, perunat tai vihreät pavut eivät Hildegardin aikana olleet Euroopassa vielä tunnettuja. Ne tulivat tänne vasta Amerikan löytymisen jälkeen. Siitä huolimatta, että Hildegard-tutkimuksissa on jo edistytty, jäävät useat kysymykset vaille vastausta.

Näin ollen ei ole helppoa kääntää yksittäisiä *sairauksien nimiä* nykykieleen, joissakin kohdissa se on jopa mahdotonta. Lääketiede on viimeisten kahdeksansadan vuoden kuluessa muuttunut erittäin paljon, erittelemme yksittäiset sairaudet paljon yksilöllisemmin. Nykyisen koululääketieteen kemoterapeuttiset aineet eivät ole korvattavissa *Physican* (tai minkään muun teoksen) luonnonlääkkeillä. Tausta ja ajatusmaailma ovat erilaisia, lääkärin täytyy ensin tehdä uusia tutkimuksia, jotta hän ylipäätään voisi tulkita Hildegardin lääketieteellistä teosta (kuten luonnonlääketiedettä aivan yleisesti).

Lopuksi on huomioitava, että me elämme *aivan toisenlaisessa ajassa*, aivan toisenlaisissa olosuhteissa verrattuna aikaan kahdeksansataa vuotta sitten. Elintavat ja ravinto, kuten myös lääketiede ovat erilaisia. Nykyään lääkäri ei voi hoitaa koko päivän toimistossa istuvaa, liian vähän liikkuvaa ja liian paljon syövää kaupunkilaista samalla tavalla kuin henkilöä, joka on koko päivän ulkoilmassa, tekee ruumiillista työtä ja elää vaatimattomasti. Vielä suurempia lienevät erot meidän aikamme ihmisten ja 1100-luvulla eläneiden ihmisten välillä.

Jopa sellaisen, joka on vakuuttunut pyhän Hildegardin lääketieteellisestä teoksesta, on kysyttävä itseltään totuudenmukaisesti: pätevätkö silloiset suositukset myös nykyään? Voiko nykyään käyttää myös sitä samaa, mikä silloin toimi ja vaikutti? Eikö ensin pitäisi jättää pois kaikki se, mikä nykyään tekee tai voi tehdä ihmiset sairaiksi? Onko mitään mieltä jättää pois tai kieltää yksittäisiä elintarvikkeita, jotka Hildegardin mukaan (tai tulkinnan mukaan) eivät ole terveellisiä, jos samaan aikaan nautitaan

valtavasti sellaisia elintarvikkeita, jotka on väärennetty, tehty luonnottomiksi ja myrkytetty monenlaisilla lisäaineilla? Elämme 2000-lukua ja meillä on aivan toisenlaiset ympäristöolosuhteet kuin 1100-luvulla.

Kaikesta huolimatta: *Physica ja Causae et Curae* tarjoavat lukijalle paljon

Nämä edellä mainitut rajoitukset ovat välttämättömiä, jos emme halua kulkea laput silmillä ja pitää kaikkea *Physican* ja *Causae et Curaen* sisältämää pyhänä ja käyttökelpoisena jättäen samalla huomioimatta kaiken sen, mikä on omalle ajallemme tärkeää. On myös kiinnitettävä erittäin tarkasti huomiota siihen, että Hildegard von Bingen puhuu meille ennen kaikkea siitä, miten meidän tulee elää kristittyinä, ja lääketieteellinen tulee vasta tämän jälkeen.

Mutta näistä rajoituksista huolimatta: Hildegard antaa lukuisia suosituksia, jotka ovat myös nykyään - tai juuri nykyään - erittäin arvokkaita, ja joita voimme huoletta käyttää. Kolme esimerkkiä tästä: *viiniköynnöksen tuhkalipeä* on osoittautunut käytännössä ja tieteellisissä tutkimuksissa erittäin toimivaksi ehkäisemään ientulehdusta ja verenvuotoa ikenistä. Samoin moni on päässyt migreenistään eroon käyttämällä *päärynästä valmistettua hunajaa*. Hirvenkieli-kasvista valmistetun viinin on myös sanottu auttavan *krooniseen keuhkoputkentulehdukseen*.

Käsillä oleva käännös luo jokaiselle perustan omiin tutkimuksiin. Sen lisäksi olisi hyvä etsiä neuvoja erilaisista kommentteista ja esimerkeistä, joita viime vuosina on ilahduttavasti ilmestynyt, unohtamatta kuitenkaan omaa arviointia.

Yhtä asiaa täytyy kuitenkin vielä lopuksi painottaa: Hildegard von Bingen käsittelee kaikissa teoksissaan parannusta, ennen kaikkea iankaikkista parannusta eli vapahdusta ja maanpäällistä parannusta eli terveyttä.

Hänelle iankaikkinen parannus on etusijalla, maanpäällinen parannus on sen alaista. Ja hänen mielestään makrokosmoksen ja mikrokosmoksen, maailman ja ihmisen, sielun ja ruumiin välinen suhde on erittäin tiivis. Tämä ylittää laajalti sen, mitä lääketiede nykyään ymmärtää psykosomaattisista sairauksista. Jokainen lääke, joka pääasiassa rajoittuu kehoon ja jättää sielun huomioimatta, tulee lopulta epäonnistumaan. Hildegardin lääketieteellisiä teoksia voi ymmärtää ja käyttää vain sellainen henkilö, joka on lukenut myös hänen teologiset teoksensa ja ottanut niistä vaarin elämäänsä. Yksi *SCIVIAS*in ydinajatuksista on:

”Jumalan armollisuudella ei ole rajoja eikä loppua, paitsi jos ihminen itse hylkää Jumalan.”

Huomautus

Kirjailija, kustantamo ja julkaisija eivät vastaa mahdollisista reseptien ja käytännön ohjeiden aiheuttamista haitoista ja vahingoista. Huomautamme vielä erikseen seuraavien kasvien myrkyllisyydestä:

Vaaleajouluruusu 1-28

Myrkkyykatko 1-39

Syysmyrkkylilja 1-46

Belladonna 1-52

Hullukaali 1-110

Mustakoiso 1-121

Vaaleajouluruusu 1-129

Pihatähtimö 1-151

Rohtosalaatti 1-91; 1-198

Keltakatkerokko 1-31

Koiranköynnös 1- 43

Taponlehti 1- 48

Rohtosalaatti 1- 9

Pietaryrtin kukat 1-111

Vuoripioni 1-127; 1- 225

Valkopärskäjuuri 1- 130

Kielo 1- 159

Koiranköynnös 1- 204

¹ Sairauksien syyt ja hoito (suom. huom.)

- 2 kirjoitusten katkelmia (suom. huom.)
- 3 Tunne tiet (suom. huom.)
- 4 Kirja jumalallisista teoista (suom. huom.)
- 5 taivaanavain (suom. huom.)
- 6 Luontokappaleiden erilaisten luonteiden hienojakoiset ominaisuudet (suom. huom.)
- 7 Luonnontieto (suom. huom.)
- 8 Lääkeaineet (suom. huom.)
- 9 Armonjärjestys ja ajankohtaisuus Hildegard von Bingenin mystiikassa (suom. huom.)

Physican käsikirjoitukset

1. Firenze (F)

Bibliotheca Medicea Laurenziana, Firenze, MS laur. ASHD 1323, tohtori *Paulus Becker*, joka oli myös pappi, löysi käsikirjoituksen Trieristä sijaitsevasta Pyhän Matteuksen luostarista vuonna 1983, hän sai siitä Baselin Hildegardseuran löytäjänpalkinnon. Kyseessä on koko käsikirjoitus, jonka nimi on *Liber subtilitatum diversarum rerum naturarum*. Se on kirjoitettu pergamentille Reininmaassa noin vuoden 1300 paikkeilla.

2. Wolfenbüttel (W)

Herzog August Bibliothek, Wolfenbüttel, kood. *Guelf. 56, 2. elok. 40- f 1 - 174v*. Kyseessä on koko käsikirjoitus, jonka nimi on *subtilitatum de diversis creaturis*. Se on kirjoitettu pergamentille ja on peräisin noin vuodelta 1300.

3. Vatikaani (V)

Biblioteca Apostolica Vaticana, Vatikaani, *Ferraioli 921*, löytänyt *Ursula Heierle* vuonna 1985. Kyseessä on koko käsikirjoitus, jonka nimi on *S. Hildegardes Phisica seu subtilitatum diversarumcreaturarum*. Se lienee syntynyt 1330-luvun lopulla/1400-luvun alussa. Tällä "löydöllä" on kuvaava historia. Jo pitkään oli sanottu, että kaikista kirjastoista oli etsitty Hildegardin lääketieteellisiä käsikirjoituksia eikä mitään ollut enää löydettävissä. Vatikaanin käsikirjoitus osoittaa, kuinka huonosti tämä vastasi todellisuutta. *Ursula Heierle* tutki Baselin yliopiston kirjastossa Vatikaanin käsikirjoitusten luetteloja ja löysi sieltä hakusanalla "Hildegard" juuri tämän käsikirjoituksen.

Tämä on kokonainen käsikirjoitus. Ja mainittakoon tässä yhteydessä: Pariisissa on *Bibliothèque Nationale* -kirjastossa

yli tuhat latinankielistä lääketieteellistä käsikirjoitusta, joista suurinta osaa ei vielä ole tarkastettu.

4. Freiburg (Fr)

Universitätsbibliothek, Freiburg D, HS 178a.

Puutteellinen käsikirjoitus, sisältää vain jalokivikirjan. Lienee syntynyt 1400-luvulla. *Raimund Struck* editoi tämän käsikirjoituksen tohtorin väitöskirjassaan vuonna 1985. Hän otti editoinnissa huomioon muut käsikirjoitukset.

5. Pariisi (P)

Bibliothèque Nationale Paris, koodeksi 6952 f. 156-232. Kokonainen käsikirjoitus, jonka nimi on: *liber beate hiltegardis subtilitatum diversarum naturarum creaturarum et sich de aliis quam multis bonis*. Tämä käsikirjoitus lienee peräisin vuosilta 1425-1450. Sen julkaisivat *F. A. Reuss/C. Daremberg* teoksen *Patrologia Latina* nidoksessa 197, 1855/1882/1952 sarakkeet 1125-1352.

6. Bern (Be)

Bernin *Burger Bibliothek* -kirjasto kood. 525, f 18r-23r. Puutteellinen, sisältää vain muutamia kappaleita *Physicasta*. Nimi: *Hildegardis de simplicibus medicinis*. Lienee peräisin 1400-luvulta.

7. München (M)

Oettingen-Wallerstein -kirjasto Harburgissa, koodeksi III 1, fol. 43, nyt *Bayerische Staatsbibliothek München*. Tämän käsikirjoituksen löysi tohtori *Melitta Weiss-Amer*, Ontario, Kanada. Se on sisällytetty 1400-luvulta olevaan Mestari Eberhardin saksankieliseen käsikirjaan. Käsikirjoitus on puutteellinen ja sisältää 18 lukua kalakirjasta, 4 lukua lintukirjasta ja kappaleet 1-9 ja 11 kasvikirjasta.

8. Brüssel (B)

Bibliothèque Royale, Brysseli, kood. 2551.

Nimi: *Hildegardis de fructibus terrae, de saxis, metallis usw.*
Lienee syntynyt noin 1450-luvulla.

9. *Editio* (E)

Physican ensimmäinen painettu julkaisu kokoomateoksena, jossa on kolme muuta lääketieteellistä kirjoitusta, tekijä *J. Schott*, Strasbourg 1533. Nimi: *Physica S. Hildegardis. Elementorum, Fluminum aliquot Germaniae, Metallorum, Leguminum, Fructuum & Herbarum: Arborum & Arbustorum: Piscium denique, Volatiliium, & Animantium terrae naturas & operationes. IIII libris miribili experientia posteritati tradens.* Tämä julkaisu ei sisällä *Physican* jalokivikirjaa. Sen vuoksi *Raimund Struck* olettaa, että julkaisijalla on ollut puutteellinen käsikirjoitus työstettävänä. Jalokivikirja, joka häneltä on puuttunut, on Freiburgin käsikirjoitus (katso edellä).

Lyhenteet

- B Brysselin käsikirjoitus
- Be Berliinin fragmentit
- CC *Causae et Curae*
- E *Editio*, ensimmäinen painettu julkaisu
- L *Lingua ignota*, tuntematon kieli
- P Pariisin käsikirjoitus
- PL *Patrologia Latina*, nidos 197
- Sch *Schulz*, Sairauksien syyt ja hoito, teoksen *Causae et Curae* saksankielinen käännös
- W Wolfenbüttelin käsikirjoitus

Reseptit ja ohjeet, jotka ovat *Physicasta*, on merkitty kirjaimella R, jota seuraa kirjan numero ja juokseva numero. Reseptit ja ohjeet, jotka ovat *Causae et Curaesta*, on merkitty kirjaimella C, jota seuraa kirjan numero ja juokseva numero.

Tuntemattomasta kielestä

Hildegardin tuntematon kieli on säilynyt kolmessa käsikirjoituksessa: Wiesbadenin koodeksissa (1100-luku), Wienin koodeksissa (joka kuitenkin katosi ennen vuotta 1830!) ja Berliinin käsikirjoituksessa (1200-/1300-luku). Kielessä on hieman yli 1000 sanaa. Ne on järjestetty asia-alueiden mukaan (katso luettelo). Sanat on kirjoitettu peräkkäin riveille, joissa kussakin on seitsemän sanaa.

Tuntemattoman kielen melkein jokaisen sanan yläpuolelle on kirjoitettu käänнос, joka yleensä on latinaksi, osassa sanoja saksaksi, muutamassa harvassa tapauksessa sekä latinaksi että saksaksi. Tästä saa sen vaikutelman, että tuntemattoman kielen sanat on ensin saneltu ja niiden yläpuolelle on lisätty käänнос: nimittäin usein kirjoittajalla ei ole ollut riittävästi tilaa latinankielisen sanan lisäämiseen, ja niinpä hän on kirjoittanut sen kahdelle riville pienemmällä käsialalla. Tosin tämä voisi johtua myös siitä, että kirjoittaja on halunnut käsitellä arvokasta pergamenttia varovaisesti.

Näyttää siltä, että saksankielinen käänнос on kirjoitettu jälkeenpäin, mutta on samaa käsialaa. Uudempaan Berliinin käsikirjoitukseen on lisätty lukuisia saksankielisiä käänноksiä, sekä myös yksittäisiä latinankielisiä käänноksiä.

Näissä hieman yli tuhannessa sanassa herättää huomiota se, että ne ovat *yksinomaan substantiiveja*. Adjektiivi sokea täytyy esim. lukea sokea (henkilö). Toimintaa ja ominaisuutta kuvaavat sanat sekä kaikki muut sanalajit puuttuvat. Myös substantiivien kohdalla valinta on rajoittunut sanoihin, jotka kohdistuvat eläviin olentoihin, kasveihin ja asioihin (kuten päivät ja vuodenaajat). Siitä puuttuvat siis abstraktit käsitteet, yleiskäsitteet, ominaisuudet kuten oikeus, rakkaus, suuruus, köyhyys, linnut (sitä vastoin siinä on esitetty lukuisia lintulajeja).

Yksittäisiä sanoja tarkasteltaessa näkyy tietty systematiikka. Samankaltaisia sanoja muodostetaan etuliitteillä tai päätteillä, jotka liitetään sanan vartaloon. Niinpä ilmeisesti *hilz* tarkoittaisi -puoli, *hilzmaiz* äitipuoli, *buz* olisi puu: *zaimzabuz* = kvittenipuu jne. Silmiinpistävää on z-kirjaimen tiheä esiintyminen.

Koska i-kirjainta ei ole aina merkitty selvästi, ei lukuvirheitä (ui:n sijaan iu jne.) voida sulkea pois. Kolmesta sanasta esiintyy kaksi kertaa, niistä kolmella on sama merkitys.

Samansisältöiset sanat

851/887	909/995	046/058*	191/864
855/989	010/192*	389/844	330/558
524/719	201/294	568/714	533/559*
541/731			

*sama merkitys

Kielen kulttuurinen taso on korkea ja laadituilla asia-alueilla se antaa runsaan ja kattavan valinnan. Tästä johtuen sen 1100-luvun kulttuurihistoriallinen arvo on äärettömän suuri. *Rothin*, mutta ei *Grimmin* mukaan kieli kuuluu tälle aikakaudelle. ”Siitä, että ne (saksankieliset käännökset) varmasti kuuluvat murteellisen kirjoitustapansa puolesta Reininmaahan, olemme voineet muodostaa arvion sen jälkeen, kun luimme ja tarkastimme tuhansia ikivanhoja saksalaisia asiakirjoja ja muita Reininmaan kielellisiä monumentteja. Monia tässä mainittuja saksalaisia sanoja käytetään hieman erilaisina vielä nykyäänkin maalaismaisesti kansan suussa” (*F.W.E. Roth, Geschichtsquellen aus Nassau*¹⁰, nide I, 1880, s. 457–465).

Tässä kohtaa on esitettävä kaksi kysymystä: onko tämä tuntematon kieli aitoa *Hildegardia*, ja mikä on tämän

tuntemattoman kielen tarkoitus?

Rothin vastaus ensimmäiseen kysymykseen on selvä: "Joko kaikki, mitä koodeksi sisältää - kieli mukaan lukien, on huijausta ... tai koko koodeksin jokaista kappaletta on sanottava aidoksi ja Hildegardin itsensä synnyttämäksi." Tosin *Rothin* mielestä on selittämätöntä, että "tässä kielessä esitetään myös ehdottoman säädyttömiä asioita, joiden tunteminen ei missään tapauksessa sovi Jumalalle pyhitetyille neitsyille. Mutta keskiajalla näyttää olleen käytäntönä, että sanastoihin on otettu jopa säädyttömiä sanoja, kuten ... Konstanzin piispa Salomonin sanakirja (tiedon ensyklopedia 800-luvun lopulta, jossa näitä siivottomuuksia myös esiintyy) todistaa." Se, mitä *Roth* kuvaa "ehdottoman säädyttömänä" ja "siivottomuuksina", ovat yksittäisten ruumiinosien nimet. Tämä *Rothin* kannanotto vuodelta 1880 näyttää selvästi kuinka olosuhteet olivat muuttuneet aikaisemmasta. Mutta se perustelee myös sen, miksi pyhän Hildegardin lääketieteelliset kirjat kätkettiin, vaiettiin, jätettiin hyväksymättä ja lukematta vuosisatojen ajaksi. Hieman Hildegardin ajan jälkeen on vapaa, luonnollinen suhde ruumiiseen muuttunut Euroopassa ratkaisevasti. Nyt meillä vallitsee vastakohta siitä.

*Bertha Widmer (Heilsordnung und Zeitgeschehen in der Mystik Hildegard von Bingen*¹¹, 1955, s. 16) tarkastelee tuntematonta kieltä väärennöksenä. Hän kirjoittaa sananmukaisesti:

"Siitä, että molemmat ensiksi mainitut (mukaan lukien tuntematon kieli) on esitetty teoksen *Liber Vitae Meritorum* alussa, voidaan tuskin muodostaa todistetta sen aitoudesta, koska juuri sellaisten johdantojen ja luetteloiden ... täytyy hänen teoksissaan herättää epäilystä, sillä sellaisen kirjoitetun merkkien luettelon asettaminen niin arveluttavaan paikkaan vastaa paremminkin Hildegard-

kultin kannattajien mentaliteettia kuin itse abbedissaa.” Hän jatkaa:

”... Ei anna mitään todistetta sellaisen kirjoituksen aitoudesta, joka mielettömyydessään tarjoaa perusteen epäilylle ...sellaisen salaisen sanaston ajatus ja tarkoitus ...on tuskin tunnistettavissa ... Tässä on luultavimmin kyse vääreännöksestä.”

Sitä vastoin *Schrader/Führkötter* päättelevät 1956 (teoksessa *Die Echtheit des Schriftums der heiligen Hildegard*¹², 1956 seuraavaa:

”*Lingua ignota* ja *Litterae ignotae* on näiden esitysten mukaan todistettu aidoiksi, vaikka *Lingua ignotaa* ei tähän saakka olekaan filosofisesti selitetty.”

Vanhimman todisteen tuntemattomasta kielestä antaa *Zwiefaltenin* koodeksi, nimittäin otsikolla *Cantus ad Romam*, F 28 r. Siellä on yhtäjaksoisesti kirjoitetussa tekstissä viisi tuntemattoman kielen sanaa. Niiden merkitys on kirjoitettu samalla käsialalla kyseisen sanan yläpuolelle. Z: *loiffolum* = *populorum*, C: *Loiffol*, A: *loiffol* = *populus*.

Meidän mielestämme tuntematon kieli on yksiselitteisesti aito.

Ja sitten tämän tuntemattoman kielen *tarkoitukseen*. Kielellä on varmasti osittain yhteys lääketieteelliseen kirjaan; nimittäin kappaleissa, joissa käsitellään ruumiinosia ja sairauksia, kasveja ja puita sekä lintuja. Jos tuntematon kieli hyväksytään näynomaiseksi, on se silloin epäsuorasti yksi lisätodiste lääketieteellisen kirjan näynomaisesta luonteesta. Koska Hildegardin mukaan jokaisella olennolla ja asialla on nimi ja luku, herää kysymys kätkeytyykö tähän tuntemattomaan kieleen lukujärjestelmä. Z-kirjaimen tiheä esiintyminen voisi viitata siihen. Mutta olipa miten tahansa, moni Hildegard-tutkija tulee sulattelemaan tuntematonta kieltä vielä pitkään.

Tähän liittyen seuraavaa: Raamatun alkuperäisissä kielissä, hebreassa ja muinaiskreikassa, ei ole numeroita (1,

2, 3 jne.). Kirjasinjärjestelmää ja numerojärjestelmää ei ole erotettu toisistaan: kirjaimilla on kaksi eri tarkoitusta, ne voivat samanaikaisesti muodostaa sanoja ja tarkoittaa numeroita. Jokaisella kirjaimella on lukuun liittyvä arvo: